

אתרוג שוה לאילן בג' דרכים –

An **אתרוג** is similar to a tree in three ways

OVERVIEW

The משנה teaches us that concerning three laws we treat the **אתרוג** as if it were a tree and concerning one law we treat it as if it were a vegetable. רש"י (citing the משנה in ביכורים) enumerates the three laws that **אתרוג** is שוה לאילן (concerning שוה לירק and שביעית) and in which law it is שוה לירק (concerning מעשר). Our תוספות will first discuss רבעי and then שביעית.

פירש בקונטרס¹ לערלה² ולרבעי³ ולשביעית⁴ –

and רבעי and ערלה concerning שוה לאילן **אתרוג** is explained that רש"י – שביעית it means – דלענין שביעית⁵ הולכין בפירותיו אחר חנטה כאילן ולא בתר לקיטה כירק⁶ –

That concerning שביעית we follow the blossoming of the **אתרוג** fruit, as it is by a tree, but we do not follow the harvesting of an **אתרוג** (concerning its שביעית status) as it is by vegetables.

תוספות asks:

ואם תאמר השתא משמע דרבעי נוהג באתרוג⁷ –

And if you will say; it now seems that the laws of רבעי apply to **אתרוג**, since an **אתרוג** is treated like a tree concerning רבעי (for by a ירק there is no רבעי) –

אם כן קשה מהכא למאן דאמר תני כרם רבעי⁸ בריש כיצד מברכין (ברכות דף לה,א) –

¹ This is actually stated in the משנה that **אתרוג** is שוה לאילן לערלה ולרבעי ולשביעית. The reason תוספות cites רש"י is on account of the end of his פירוש that בריק ולא בתר לקיטה, which תוספות will contest.

² The fruits of the first three years of a tree are considered ערלה and are אסור באכילה ובהנאה. This rule applies to the fruits of an **אתרוג** tree as well.

³ The fruits of the fourth year are to be eaten in ירושלים (like מעשר שני). This applies to **אתרוג** as well.

⁴ There are certain restrictions on fruits that grow during the שמיטה year. There are different rules for trees and vegetables as to what is considered a שביעית fruit.

⁵ The fruit of trees are considered שביעית פירות if they blossomed during the שמיטה year (from ראש השנה of the seventh year up to ר"ה of the eighth year); regardless of when they were harvested.

⁶ Vegetables are considered שביעית פירות if they were harvested during the שמיטה year regardless of when they first sprouted or blossomed.

⁷ (seemingly) means to say it applies to **אתרוג** as well as to all other fruit bearing trees.

⁸ There is a dispute there (between אמוראים) concerning the משניות which discuss the laws of רבעי. One מ"ד maintains that those משניות should all read נטע רבעי (a fourth year planting); indicating that the laws of רבעי apply to all fruit bearing trees; while the other מ"ד (who says תני כרם רבעי) maintains that only grapes (vineyards) are subject to רבעי; however all other trees (even though they are subject to the laws of ערלה, nevertheless they) are exempt from רבעי.

If this is so that רבעי applies to אתרוג, there is a difficulty from this משנה for the one who maintains in the beginning of כיצד מברכין, that the משניות which discuss רבעי should read כרם רבעי (and not נטע רבעי) -

דמשמע דאין רבעי נוהג בשאר אילנות –

Which indicates that this מ"ז is of the opinion that the laws of רבעי **are not applicable to other trees**, but only for grapes. This is in contradiction to this משנה which maintains that all trees (including the אתרוג) are subject to the laws of רבעי.

תוספות answers:

ויש לומר דהכי קאמר כרם רבעי כל היכא דמצוי למתני –

And one can say; that this is what the מ"ד who states תני כרם רבעי means; wherever possible have the משנה read כרם רבעי -

והיכא דלא מצי למתני⁹ לא פליגי¹⁰ עליה –

However where it is not possible to have the כרם רבעי read משנה he does not argue with this. This מ"ד of כרם רבעי accepts that there are משניות which maintain - נטע רבעי

דלא פליגי התם לומר שלא יסבור שום תנא נטע רבעי –

תנא **whether there is no** **מס' ברכות** **do not argue there** **מ"ד** **for these two** **who maintains** **רבי** **נטע** **for even the** **מ"ד** **who claims** **רבי** **נטע** **agrees that there** **are other** **תנאים** **who maintain** **רבי** **נטע** -

דשמא בר מההיא דאתרוג איכא פלוגתא דתנאי בהדיא בשום מקום –

For perhaps (even) besides that *משנה* of *אתרוג* which maintains נטע רבעי, there is an explicit dispute elsewhere among the *תנאים* whether we maintain נטע רבעי or כרם רבעי.

נטע רבעי whether מחלוקת תנאים if all agree that there could be a תוספות continues to explain or כרם רבעי whether מ"ד between the two or תני נטע רבעי or כרם רבעי, so what is the מחלוקת תוספות explains:

ולא נחלקו אלא לסתום המשניות דסוף מסכת מעשר שני¹¹ ובשאר דוכתין –

And the dispute between these two מ"ד was only to define the vague משניות which are in the end of מסכת מעשר שני and other places where there is no indication if they maintain כרם רבעי or נטע רבעי -

אי כמאן דסבר (ברכות דף לה, א) נטע רבעי —

Whether those משניות follow the view of the one who maintains נטע רבעי - אי כמאן דסבר (שם) כרם רבעי לידע כמאן הלכתא—

⁹ In our משנה of *אחריו שיה לאילין* (for example) everyone agrees that this תנא maintains נטע רבעי.

¹⁰ Others amend this to פליג.

¹¹ The סתומות at the end of מע"ש are critical (since they are considered the main source of the laws of רבעי), and are more important than other משניות (including the סתם משנה (אתרוג שזה לאילן)).

or whether they agree with the one who maintains **כרם רבעי**. The dispute is how to read those משניות in order to know what the הלכה is.¹²

ויש מפרשים דאפילו מאן דתני כרם רבעי מודה בשאר אילנות דמדרבנן נוהג –

And others explain that even the one who maintains כרם רבעי admits that מדרבנן the law of רבעי applies to all other trees -

והכא מדרבנן קאמר¹³ –

And here in this משנה where it states (concerning רבעי) אתרוג שזה לאילן it means that מדרבנן the rules of רבעי apply to אתרוג (and שאר אילנות).

ויש לנו¹⁴ נפקותא בדבר –

And there is a practical difference for us in this matter whether we accept the first or second answer -

דאי פליגי דמאן דתני כרם רבעי דוקא אבל בנטע אין רבעי כלל אפילו מדרבנן –

For if they argue (as the first answer maintains) even מדרבנן, that the one who maintains כרם רבעי, that רבעי is specifically only by כרם, however by נטע there is no רבעי even מדרבנן –

ואמרו (שבת דף קלט,א) כל המיקל בארץ¹⁵ הלכה כמותו בחוצה לארץ¹⁶ –

Hence since the גמרא states that whoever is more lenient in ארץ ישראל the הלכה is according to his view (at least) in חוצה לארץ -

ואם כן עכשיו בחוצה לארץ אין דין רבעי נוהג באילנות –

Therefore nowadays in חו"ל there is no rule of רבעי concerning trees (except for grapes) for we follow the view of the more lenient מ"ד that כרם רבעי –

ואי מדרבנן כולא עלמא מודו דנוהג בשאר אילנות –

However if (we accept the answer of the מפרשים יש מפרשים that) everyone מדרבנן agrees that רבעי applies to all other trees then -

הוא הדין בחוצה לארץ דרבעי נוהג מדרבנן –

This ruling would be applicable in חו"ל as well that there is רבעי by all trees (at least) מדרבנן.

¹² Generally the הלכה is משנה כסתם. Therefore, each of these מ"ד insists that in those סתומות, the text should read as they each maintain (either כרם רבעי or נטע רבעי) respectively.

¹³ According to the מפרשים יש מפרשים everyone agrees that there is רבעי by שאר אילנות (at least מדרבנן). However according to the previous answer the מ"ד of כרם רבעי maintains that even מדרבנן there is no רבעי by שאר אילנות.

¹⁴ The word 'לנו' here means that the difference is for us (the בעלי התוספות) who live in חו"ל. There is no נפקותא for those who live in א"י (for they will [have to] follow the more stringent view).

¹⁵ This means that he is מקיל in the laws that מדאורייתא pertain to א"י only (such as שביעית, etc.).

¹⁶ In חו"ל these laws pertaining to קרקע are only מדרבנן therefore we follow the more lenient view.

פירש"י continues scrutinizing תוספות

ומה שפירש בקונטרס לשביעית אזלינן בתר חנטה כאילן ולא בתר לקיטה כירק –

And that which רש"י explained the term שביעית in the משנה to mean that concerning an אתרוג **we follow the blossoming** (to determine if it is פירות (שביעית) **as the rule is by other trees, and we do not go after the harvest as by vegetables.** This concludes the citation of פירש"י comments:

משמע מתוך פירוש דבירק אזלינן בתר לקיטה לענין שביעית¹⁷ –

It appears from s"i רש"י **interpretation that by ירק we follow the time of its harvest concerning its שביעית status.**

ר' נסים regarding a resolution by רש"י. It is based on a contradiction between a משנה and a ברייתא concerning שביעית. After the contradiction and resolution are presented the question on רש"י will become apparent. A short introduction follows. There are various restrictions concerning produce which grows on שביעית. The fruits of שביעית are to be used only for food and not for business purposes. In addition, after there is no more food outdoors for the wild animals to eat, it is forbidden to store any (considerable amount of) food in the house, but rather all שביעית food must be made available to all. This is referred to as ביעור; the time when this takes place is called זמן הביעור. There is a dispute between ר"ע and the חכמים concerning ספחים¹⁸. According to ר"ע the rules of שביעית applies to מדאורייתא, while according to the חכמים it applies to ספחים only¹⁹. The תנאים distinguished between two types of ספחים, namely כרוב²⁰ and all other ספחים. All ספחים grow from small to large²¹ and at a relatively slow pace. כרוב on the other hand not only grows from small to large but keeps adding new (outer) leaves (which were not there previously) and at a rather rapid pace. This causes different rules for the two different types of ספחים.

רש"י begins preparing his question on תוספות:

ולא דק דבמסכת שביעית (פרק ט' משנה א') תנן כל הספחים מותרין חוץ מספחי כרוב –

However רש"י **was not precise** (in saying that by ירק we follow the לקיטה concerning שביעית), **for in משנה מסכת שביעית teaches; 'all the ספחים are permitted except for כרוב';** this concludes the משנה.

והקשה רבינו נסים דבפרק מקום שנהגו (פסחים דף נא,ב) תני איפכא –

¹⁷ This would seemingly mean that if it was harvested בשביעית it is פירות שביעית regardless if it (mostly) grew בשביעית. Similarly if it was harvested בשמינית it is not פירות שביעית even if it grew בשביעית.

¹⁸ ספחים refer to uncultivated growth; produce that grows on its own and was not planted by a person. It (usually) grows from seeds that fell on the earth during a previous (harvest) season.

¹⁹ One may not harvest ספחים as it states לא תקצר לא תאסור את ספיה קצירך; however there is no איסור מן התורה to eat ספחים. The איסור מדאורייתא for פירות שביעית would (seemingly) apply according to the חכמים (only) for fruits of trees which require no annual planting. (See footnote # 35.)

²⁰ כרוב is usually translated as cabbage. It will be referred to here as כרוב.

²¹ The same vegetable (turnip, squash) grows from small to large.

And there taught the the פרק מקום שנהגו asked that in רבינו נסים the opposite (that all the ספיחים are אסור except for כרוב).

ותירץ דבהיהא דמסכת שביעית דקתני כל הספיחים מותרין –

And ר"נ answered that the משנה in מסכת שביעית which states all ספיחים are מותרין –

מיירי בספיחים של ערב שביעית²² שנכנסו בשביעית –

is referring to ספיחים from שביעית that entered into שביעית. A majority of their growth occurred before שביעית, but they were not harvested until after שביעית began –

דכיון שגדלו רובן בששית הם כשל ששית²³ ומותרין²⁴ אף לסחורה –

Since they grew mainly in the sixth year they are considered as sixth year produce and are permitted to be used commercially; to sell them in the marketplace. This applies to all ספיחים –

חוץ מספיחי כרוב שהם אסורין לסחורה כדן שביעית –

Except for ספיחי כרוב, for they are forbidden to be traded according to the שביעית rule –

או אחר הביעור לאכילה–

Or similarly they are forbidden to be eaten after the time of ביעור. The reason for the distinction between ספיחי כרוב and ספיחים is –

כדמפרשינן בירושלמי²⁵ דכל ירק אתה יכול לעמוד עליו בין חדש בין ישן²⁶ –

Explained in תלמוד ירושלמי; since by all vegetables you can distinguish whether it is a new ירק (in this case from שביעית) or whether it is an old ירק (from ששית).

אבל ספיחי כרוב שדרכו לגדל אמהות אמהות²⁷ –

²² There is a דין מדרבנן that (בזמן ביהמ"ק) one should not plant (even) from פסח onwards. These vegetables were therefore ששית ששית. They grew before ר"ה (after פסח).

²³ This contradicts פירש"י; for even though they were harvested בשביעית they are מותר, since בששית, גדלו רובן בששית. See later in תוספות.

²⁴ This is the view of ר"ש, the חכמים however argue and maintain that all ספיחים (that grew בששית ונכנסו) are אסור. However, תוספות maintains that their reason is (not because they go לקיטה but rather) because we are אסור ספיחים אטו ספיחי כרוב.

²⁵ The explanation followed here is based on the יוסף; others have differing views.

²⁶ Each ירק grows from small to large as an individual ירק. In the present case where we are discussing ספיחי ששית, if in (the beginning of) שביעית the ירק is large we know that it grew on ששית, if it is (very) small we know it grew on שביעית. If for instance it takes forty days from the time of planting for a certain ירק to mature fully, then if we see this plant fully grown on י"א תשרי we know that most of the growth took place in the sixth year and it is מותר. If however one would harvest this ירק on י' מרחשון then it obviously grew mostly in שביעית. There is no confusion. The ספיחי ששית שנכנסו לשביעית for they cannot be confused with the ספיחי שביעית that grew mostly in שביעית.

²⁷ The כרוב does not merely grow in size, but it keeps on adding new layers of leaves over the older layers (in addition it also grows quickly). The older (inner) layers are called אמהות and the newer (outer) layers are called עלין.

However כרוב ספיחי whose nature is to grow leaves upon leaves -
 ויש עליו שהם גדלים בשביעות²⁸ –

**And therefore there are leaves that grow during שביעית -
ושמא יקח מן העלין שהן אסורין²⁹ ויאמר מן האמהות לקחתי –**

And we are concerned that perhaps he will take from the outer leaves which are forbidden and he will claim, ‘I took from the original leaves that grew בששית’. Therefore the חכמים prohibited ספיחי כרוב שביעית on שביעית even those that grew בששית for there can be a confusion whether the leaves are from ששית or שביעית. This is the explanation of the משנה in שביעית.

In summation:

Concerning שפיחים which grew mostly בששית and slightly בשביעית (when they were harvested); there is a difference between ספיחי כרוב (which are אסורין) and שאר ספיחים (which are מותרין). By שאר ספיחים (where the ירק grows from small to large) we know whether it grew mostly on ששית (where it is מותר) or whether it grew mostly בשביעית (where it is אסור); therefore those that grew mostly on ששית are מותרין. However by כרוב which keeps adding new leaves (and the leaves which were added on שביעית are אסורין) and we cannot be sure whether the leaves are from ששית or שביעית (since they grow fast), therefore the entire כרוב is אסור.

פסחים in ברייתא explains now the תוספות

וההוא דמקום שנהגו (שם) דקתני כל הספיחים אסורים –

And that כל הספחים אסורים in פרק מקום שנהגו where it states -
 מיירי בספחים שגדלו בשביעית³⁰ ואליבא דרבי עקיבא³¹ –

Is discussing ספיחים that grew on שביעית and that ברייתא follows the view of ר"ע -

דדריש וכי מאחר שלא נזרע מהיכן אוספין³² –

Who expounds on the ³³פסוק of 'הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתינו', which is seemingly confusing **for if we do not plant how can we harvest?!**

אלא לימד על הספיחים שהן אסורים³⁴ אפילו לאכילה וכל שכן לסחורה –

²⁸ The leaves that grew on שביעית are subject to the laws of שביעית (concerning איסור סחורה and איסור אכילה after the הביעור (זמן הביעור). This איסור applies to all ספיחי שביעית (מדרבנן, according to the חכמים who argue with ר"ע who maintains that ספיחי שביעית are מאדורייתא).

²⁹ These leaves which grew on שביעית are אסורין even if the כרוב as a whole grew mostly בששית. The leaves of a כרוב grow quickly; therefore even in the beginning of שביעית, the new leaves can be very large and may be mistakenly assumed that they grew before שביעית.

³⁰ They are being harvested however in the eighth year (מוצאי שביעית).

³¹ See footnote # 39 for the reason the ברייתא is only according to ר"ע and not the חכמים.

³² If the פסוק says לא נזרע then certainly there can be no אסיפה; why add the 'ולא נאסוף'?

³³ וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו ויקרא (בהר) כהכ

³⁴ This explains the *למה לא נאסר* even though there was no *זריעה*; for it is forbidden to harvest (even) the *ספיחים* to eat. This amplifies the question of *מה נאכל* since we cannot even harvest the *ספיחים*.

However, explains ר"ע, the פסוק teaches us concerning ספחים (which are not נזרע) that they are forbidden even to be eaten and certainly they are forbidden to be traded -

וסבר דספחים אסורין בשביעית מדאורייתא ואפילו קודם זמן הביעור³⁵ -

For ר"ע maintains that ספחים are אסורין during שביעית מדאורייתא and even before that time of ביעור -

וכשיצאו למוצאי שביעית³⁶ אסור מדרבנן³⁷ בכדי שיעשו כיוצא בהן -

And therefore since שביעית אסור מדאורייתא are ספחי שביעית, when they continue to grow onto מוצאי שביעית (the eighth year) they are forbidden to be eaten until sufficient time passes after שביעית that similar sized ירק can be grown.

וקסבר כל שאר ספחים אסורים במוצאי שביעית³⁸ -

And ר"ע³⁹ maintains that all other ספחים (besides ספחי כרוב) are אסורים on מוצאי שביעית.

אבל ספחי כרוב שאין כיוצא בהן בירקות השדה -

However concerning ספחי כרוב which is unique amongst all vegetables -

לא גזרינן בהם משום שאר ספחים⁴⁰ דהא מינכרא מילתא -

We do not make any גזירות on account of other ספחים for the difference is apparent⁴¹ -

ומה שגידל אמהות הרי היא של שביעית ואסור⁴² -

³⁵ It would seem that according to ר"ע the concept of ביעור is only for fruits and not for ספחים. (See footnote # 19.) Perhaps תוספות mentions this ספחים of דין to emphasize the חומרא of ספחים, which explains why ר"ע was גזור by שביעית which were מוצאי שביעית (even if most of the growth was בשמינית).

³⁶ This is discussing a case where the ספחים grew mostly in the eighth year, and slightly in the seventh year.

³⁷ It is only אסור מדרבנן since most of the growth was מוצאי שביעית (and it was not harvested בשביעית).

³⁸ There is concern that if we allow him to eat the ספחים that grew mostly בשמינית he may also eat from ספחים which he harvested on שביעית (or from those that grew mostly on שביעית). This case is different from ששית for there since he is harvesting it in the beginning of שביעית (see footnote # 26) it could not have grown בשביעית. The time is not sufficient. However here even if he is harvesting it when there is sufficient time that a majority grew on שמינית, however there is no guarantee that indeed it grew רובו בשביעית, for it is possible he has leftover from that which he harvested on שביעית, or that רובו grew on שביעית but he let it stay on the vine a little longer on שמינית. Therefore we prohibit any מוצאי למוצאי ספחי שביעית הנכנסין למוצאי (בכדי שיעשו ואכל איסורא). (At that point [after שיעשו] we are not concerned that he will take from שביעית unless it was שיעשו.)

³⁹ However according to the חכמים that the entire אסור on שביעית is only מדרבנן, there is no אסור on those ספחים that were מוצאי שביעית for we do not make a גזירה לגזירה.

⁴⁰ There is certainly no reason to prohibit the new small leaves for they grew entirely בשמינית. The only concern may be that if we permit ספחי כרוב we may permit other ספחים as well. תוספות rejects this concept.

⁴¹ Previously תוספות stated (concerning ספחי כרוב of ששית הנכנסין לשביעית) that we cannot determine whether (even) the mature leaves are from ששית or שביעית for they grow fast. However here we are discussing ספחי כרוב from שביעית לשמינית, so even though there may be some large leaves that are either from שביעית or שמינית (for they grow fast); however the small outer leaves are certainly from שמינית and are מותר.

⁴² All the larger leaves are prohibited for they may have grown on שביעית.

And that which grew initially is considered as שביעית and is forbidden -
ומה שלא הגיע הרי הוא של מוצאי שביעית ושרי -

And those leaves that did not mature and are still small they certainly are
from מוצאי שביעית and are permitted -

ומאן דחזי לבר אינש דאכל ספיחי כרוב למוצאי שביעית -
So one who sees a person eating ספיחי כרוב after שביעית -
לא אתי למיכל שאר ספיחים דהא שאני משאר ספיחים -

Will not cause him to eat other ספיחים on שביעית for מוצאי שביעית are
different from the rest of the ספיחים -

ולא גזרינן היתירא⁴³ משום איסורא -

And it is not justified to prohibit permissible ספיחים because of prohibited
ברייתא and the משנה to reconcile the רבינו נסים explanation of ספיחים. This concludes

In Summation: The ברייתא which states that מספיחי כרוב חוץ מן הספיחים אסורין is discussing ספיחים that mostly grew בשמינית and only partially בשביעית. The ברייתא follows the opinion of ר"ע that ספיחים are מדאורייתא אסור in שנת השביעית, therefore by all other ספיחים which started to grow on שביעית they are אסור מדרבנן for we may confuse them with שביעית. However by ספיחי כרוב we permit only the new leaves which could not have grown on שביעית.

רש"י concludes with his question on תוספות:

מכל מקום שמע מינה דלא אזלינן כלל בירק בתר לקיטה אלא בתר רוב גידולים -
In any event it is evident from the explanation of ר"נ, that concerning ירק
we do not consider the harvest to determine if it is שביעית, but rather
we consider when the majority of their growth took place. תוספות explains -
מדשרי ספיחי ששית שנכנסו לשביעית -

since we permit (in the משנה) the ספיחים of the sixth year which entered
and were harvested on the שביעית year. This proves that concerning ירק the
determining factor is when the majority growth took place and not when it was harvested.
This contradicts פירוש רש"י that by ירק we follow the harvest to determine if it is שביעית.

תוספות offers his interpretation:

ויש לומר דנהי דהיא דלא אזלינן בתר לקיטה מכל מקום בתר חנטה נמי לא אזלינן -
And one can say; that granted that by ירק we do not follow the לקיטה,
however we also do not follow the חנטה -
אלא הגדל באיסור אסור בהיתר מותר⁴⁴ -

⁴³ The small leaves grew entirely during the eighth year; there is no cause to prohibit them.

⁴⁴ Seemingly תוספות is (obviously) referring to the majority growth; if the majority growth was באיסור everything is אסור and if the majority growth was בהיתר everything is מותר.

But rather the ruling by ירק is; **whichever grew in the forbidden time** (during שביעית) **is forbidden** and whatever grew in the **permitted time** (בששית) **is permitted** -

מה שאין כן באתרוג ושאר אילן דאזלינן לגמרי בתר חנטה -

This differs from אתרוג and other trees that we follow the חנטה completely -

דאם חנט באיסור אפילו מה שגדל בהיתר אחר כך אסור -

For if the חנטה was באיסור, then even that which grew permissibly afterwards in the eighth year is also אסור.

concludes⁴⁵ תוספות

והשתא לשביעית שוה לאילן דאי הוה כירק הוה אזלינן בתר רוב גידול⁴⁶:

And now the אתרוג is similar to an אילן for it were like a ירק we would have followed the majority growth and not the חנטה.

SUMMARY

Concerning נטע רבעי there is a מחלוקת whether it applies to all trees (נטע רבעי) or only to grapes (כרם רבעי). One opinion is that according to the מ"ד כרם רבעי, there is no רבעי for other trees even מדרבנן (and therefore there will be no נטע רבעי בחו"ל). Another opinion is that everyone agrees that מדרבנן there is נטע רבעי (and therefore it will also apply to חו"ל).

מותר, which grew mostly בששית and were harvested בשביעית are מותר, however ספיחי כרוב are אסור (because [even] the large [outer] leaves may be from שביעית). However if they started growing slightly בשביעית and then grew mostly and were harvested בשמינית, then [according to ר"ע] שאר ספיחים (because he may take from שביעית and claim they are אסורים); however the small new leaves from ספיחי כרוב are מותר (since they must have grown בשמינית).

THINKING IT OVER

⁴⁵ (may be) anticipating a slight difficulty. It seems that the משנה is contrasting the אילן and the ירק in relationship to the אתרוג (in regards to שביעית and מעשר). Concerning מעשר we follow the לקיטה like ירק and not the חנטה as by an אילן; however by שביעית it is the reverse we follow the חנטה as by an אילן and not (presumably) the לקיטה as by a ירק. This would be a proper contrast. However now that תוספות showed that by ירק we go after רוב גידול and not after לקיטה (concerning שביעית), the contrast seems to be lacking.

⁴⁶ Even though it is not a complete contrast (see previous footnote), nevertheless the אתרוג is לאילן and not to the ירק.

1. It is apparent from תוספות that ספיחים (שאר) of שנית שנכנסו לשביעית if גדלו רובן בשנית they are מותר. Why is the part of the ירק which grew on מותר?⁴⁷

2. תוספות proves that we do not go לקיטה בירק from the fact that ספיחי (בשביעית לקיטה was מותר) are שנית שנכנסו לשביעית. Why does not תוספות prove it from the fact that שביעית למוצאי שביעית are ספיחי שנכנסו לשביעית? even though they were אסור?⁴⁸

⁴⁷ See בל"י אות לב.

⁴⁸ See אמ"ה footnote # 197.